

Erre a teológiai hermeneutikára alapozva a régió identitását jelentő sebzettségre nem mint a történelmi és nagyhatalmi igazságtalanságra vagy elfogadhatatlan sorscsapásra lehet tekinteni, hanem mint a régió identitásának centrális elemére, amelyből -- s nem amely nélkül -- építkezve lehetséges az adekvát értelmezés és cselekvés, a regionális ihletettséggű társadalomtudomány és teológia, valamint kontextushoz illő politika és pasztorális stratégia.

Aquinói Szent Tamás Jézus sebeit győzelmének jeleként értelmezi. Feltámadása után Jézus nem azért tartotta meg sebeit, mintha nem lett volna képes meggyógyítani azokat. Ezek a sebek nem deformálják a feltámadott testét és nem is gyöngeségének jelei. Ágostonra hivatkozva azt állítja, Jézus sebeit, majd később a mártírok sebeit kitüntetések. Nem a gyöngeség, hanem az erő jelei. (V. ö. STh III q54, 4)

A Szent Tamás által felvetett értelmezés jellegzetesen keresztény, a elsősorban nem a privát kegyesség keretében fontos szemléleti alapállás. Sokkal inkább arra mutat rá, hogyan járulhatnak hozzá a keresztény hívők és közösségek a történelem társadalmi sebeinek értelmezéséhez. Az elszenvedett sebekre való emlékeztetés kultúrájában a sajátosan keresztény alapállás, amellyel az emlékezet megtisztítható és gyógyítható (II. János Pál), szembe fordul a bosszú illetve a jóvátétel logikájával. Helyette a régió más népeinek, közösségeinek sebeivel való közösségre alapoz, s ennek révén találja meg az együttműködés és az irgalom távlatait.

Erre utal Boldog II. János Pál pápa az inkvizíció tanulmányozására összehívott nemzetközi szimpózium résztvevőiehez intézett beszédében (1998. október 31-én), amikor kifejezte reményét, miszerint a „harmadik évezred küszöbén joggal remélhetjük, hogy a politikai felelősök és a népek – főként azok, amelyek drámai konfliktusokkal küzdenek, amelyeket gyűlölet és a gyakran régi keletű sebek emléke irányít – hallgassanak a bocsánat és a kiengesztelődés szellemére, melynek fő képviselője az egyház, és igyekezzenek nézeteltéréseiket az őszinte és nyílt párbeszéd eszközeivel megoldani.”

A keresztény hívek, de különösen a kisebb és nagyobb keresztény közösségek gazdag eszköztárral rendelkeznek a múlt sebeinek gyógyításában és a sebekkel fémjelzett régió közösségei és népei közötti kiengesztelődés és együttműködés munkálását tekintve. A közösségek különböző szintű hivatalos nyilatkozatai és állásfoglalásai, képviselőiknek a jelentős megemlékezések alkalmával a nyilvánosság előtt mondott beszédei, a nemzeti és nemzetközi szakmai bizottságokban való aktív részvétel, a keresztény és nemzeti szimbólumok és jelképek kritikus használata stb. Mindezek olyan eszközök, melyekkel élve a kollektív sebek értelemmel tölthetők meg és gyógyíthatók.

(2015.)

BARCZA BARNA

AZ EMBERHALÁSZ ÖNVIZSGÁLATA (2.)

AZ AKTÍV MAGÁNY LEHETŐSÉGEI ÉS KÖVETKEZMÉNYEI

„Jézus...felment a hegyre egymagában imádkozni”
(Mt 14,23)

Válság-szituációkba Jézus is belekerült. Más eredmény jött ki munkájából, mint amit szándékol. A kommunikációs nehézségek egy fajtája ez: mást értenek ki szavaiból, tetteiből, mint amit ő akar. Az isteni terv és az emberi szabadság ütközésének konfliktusáról van szó. A legjobbat akarva sem lehet kiszámítani az eredményt - ilyen az emberhalász munkája. Csupa kockázat, csupa lehetőség, csupa meglepetés. Nagy rugalmasságot követel Jézustól is, tőlünk is.

Az Isten Országa tanítását a kenyércsoda a nép tudatában evilági országgá degradálta. Az evilági jólét kívánása oly elemi erejű, hogy nyomban eltéríti a még zsenge tanítást a szeretet hatalmáról. A kudarc pedig Jézust elemi erővel sodorja az Atyához. Az nyilvánvaló előttünk, hogy a kudarcnak nem Jézus az oka, hanem Jézus tanításának és az emberi szabadságnak a találkozása.

Mivel a felzaklatott Jézus néhány óra alatt átalakul, eligazodik, megnyugszik, feltöltődik a hegy magasán, ezért már első pillantásra valami csodálatos műhelynek gondolhatjuk a hegytetői magányt.

Magunkra tekintve pedig egészen nyilvánvaló, hogy alig ismerjük a magány lehetőségeit. Egyrészt nem is gondoltuk át, hogy mi mindenre használható, másrészt alig akad közöttünk valaki, aki ezekkel a lehetőségekkel rendszeresen élne is. Érdemes tehát áttekintenünk.

1. A hegy, mint jelkép távolságtatás a kifelé figyeléstől
Jelképezi a dolgok fölé emelkedést, a felülről átfogóan való nézést: azaz a „látást”. Konkrétan azonban a hegy távolságtartást jelent. Távolságtartást:

- Az eseményektől. Itt elsősorban a velünk megtörtént vagy velünk kapcsolatos eseményekre kell gondolnunk, amelyek dübörgő realitással követelik figyelmünket.
- Az információ-özöntől. Annyira záporoznak ránk az információk, hogy már képtelenek vagyunk ezeket feldolgozni, megemészteni. Korunk embere egy nap több információt kap, mint régen hónapok során.
- A zajtól. A természetes embertől a mai zajban-élő emberig sokkal rövidebb volt a fejlődés útja, semhogy szervezetünk károsodás nélkül alkalmazkodhatott volna a megnövekedett zajszinthez.
- Az élményektől. A minket ért hatásokra különbözőképpen reagálunk. Egyeseket csak periférikusan érzékelünk, másokat intenzíven átélünk. Ám eme élmények mindig külső hatások következményei. Közben sajnos nincsenek belső történeteket kísérő élményeink.
- A feladatoktól. Egy sereg dolgot kell megoldanunk,

elintéznünk. Ezek érdekében tervezünk, izgulunk. Utána örülünk vagy bánkódunk. Mindenesetre a feladatok kisajátítanak maguknak.

- Az emberektől. Emberek között mindig szerepeket játszunk. Ez maga is fárasztó. Hát még az állandó másra figyelés és befogadni akarás.
- A beszédétől. Emberek közötti kapcsolattartás legfontosabb eszköze a beszéd, mely a legtöbb esetben akadálya a befelé-figyelésnek. Noha az elmélkedés gondolatait is megfogalmazzuk, és kimondjuk (de azt egy előzetes belső-egyeztetés előzi meg), így ez egészen más jellegű, mint a beszéd közben kimondott szavak. A meggyilkolt Fejszál király kedvenc mondása volt: „Isten két fület és egy száját adott az embernek, nyilván azért, hogy kétszer annyit hallgasson, mint beszéljen.”

Fenti szempontokat összefoglalva mondhatjuk: a hegy távolságtartást jelent a kifelé figyeléstől. *Az aktív magány előkészítő fázisa. Valamitől elszakadást, valaminek a hiányát /negatívumát/, egyfajta kiüresítést jelent (mely kiüresítés feltöltésre vár)*⁵, ez a csend „negatív” oldala.

2. Az aktív magány lehetőségei

Természetesen a magány nem csupán egyedüllétet jelent. Annál sokszorosan többet. Az egyedüllét lehet nagyon passzív, sőt destruktív is: pl. menekülés az emberektől, a feladatoktól, a felelősségtől, lehet az elhagyottság megélése, stb. Ezek kiszűrésére vezetjük be az „aktív magány” fogalmát. Egyszerűen és első közelítésben így határozzuk meg: „A figyelem súlypontjának áthelyezése a külső világból az ember belső világába.” Ebben az értelemben a magány megvalósítható akkor is, ha fizikailag nem vagyunk egyedül. Pl. az utca forgatagában, autóbuszban, stb. Ám ezek csak a magány „szükségshelyzetei”, és éppen ezért a magány nagy lehetőségei közül csak néhány megvalósítására alkalmasak.

Általában keveset tudunk az ember belső történéseiről, s amit nem ismerünk, arra nem is törekszünk. Hasznos lehet feltérképeznünk, hogy mi mindenre használhatjuk fel az aktív magányt.

Amíg a „hegy” a csend „negatív” oldalát, a külvilágtól való eltávolodást **kiüresítést** fejezte ki, addig az aktív magány a csend „pozitív” oldalát, azaz **feltöltődést** (a belső világunk felé elindulást, a csend valamire való felhasználását) célozza meg, azaz annak tartalmát fejezi ki. (Hogy a magány minden szellemi munkánk, minden koncentrációnk nélkülözhetetlen feltétele, azt köztudott, így erről itt nem beszélünk.)

Most megpróbáljuk rendszerezés nélkül, egyszerűen csak felsorolni, hogy a lelki élet szempontjából milyen lehetőségeket rejt az aktív magány.

3. Saját eszményem megtalálása

- A csend fölfedezése. Ezt inkább végeredménynek kellett volna mondanunk. Tehát célnak is. Fölismermi

azt a csodás világot, amely képességileg bennünk rejlik, s amelyen keresztül kapcsolatba lépünk Istennel. Megszeretni ezt, és örömeinket találni ebben. Ugyanúgy vágyódní rá, mint kedves szórakozásainkra. Nem ártana, ha a csend szeretete szenvedélyünkkel válna!

- Lemerülés mélységeinkbe. Durva közelítésben életünk nyüzsgése lelkünk legfelső szintjén folyik. Egy szinttel mélyebben történnek azok az eszmecserek, amelyeknek hordozó gondolatai azonos beállított-ságú barátainkkal közösek. A harmadik szint az „én” titkos és féltett birodalma. Ezt már barátainknak sem tárjuk fel. A negyedik szint pedig: Isten.
- Az aktív magány jelenti azt a gyakorlatot, hogy nagyobb nehézség nélkül tudjunk „lemerülni” a harmadik szintre és kapcsolatba lépni a negyedikkel. Így is mondhatnánk: az aktív magány a kapcsolatfelvétel és a „kétirányú” közlekedés megindulását jelenti az „én” és az „én Istenem” között.
- A nekünk való eszmény megtalálása. Életet alakítani csak eszmény alapján lehet. Az elvi eszménynél többet ér a konkrétan megvalósult eszmény. A konkrétan megvalósult eszménynél többet ér a teremtő gondolata által ránk szabott, a nekünk való eszmény: az, amivé lennünk kell. Az elvi eszmény megszerkeszthető azokból az elvekből, amelyeket értéknek tekintünk, és valósítani akarunk. A konkrét eszmény a keresztyén számára Jézus. A nekünk való eszmény a Jézusnak ránk vonatkozó vetülete, vagyis a konkrét eszménynek (Jézus) találkozás a mi adottság-világunkkal. Ennek felfedezése és megszerkesztése történik az aktív magányban.
- Rácsodálkozás az eszményre. P. Hunya meghatározása szerint: „Az eszmény olyan nekünk való érték, főleg élő, személyi érték, amely maradandóan képes bennünket lefoglalni, érzéseinket kitüzesíteni, és akaratunkat cselekvésre indítani.” Racionális korunkban ez a „kitüzesedés”, ez a „rácsodálkozás” hiányzik. A szürke gondolatokat éppúgy, mint a meglátott eszményt ez az „érzelmi hév” emeli át a valóság rendjébe. Enélkül megmarad elméleti absztrakciónak.
- Lelkesedés „kitágított pórusokkal”. A mai emberben egyre nagyobb a szakadék elvei és élete között. Egyfajta antropológiai skizofrenia tapasztalható, amelynek következményeként külön életet él test és szellem, mintha bizony nem az volna a rendeltetésük, hogy eggyé váljanak. A függetlenedni akaró, a szellemirányítását el nem fogadó, külön úton járó „biosz” „beszervezésére”, „asszimilálására” való ez a teljes valónkkal való lelkesedés. Az eszmény ilyenkor járja át pórusainkat, hogy lehatoljon és „beszervezze” az ujjunk hegyét is.
- Az eszmény és valóság szembesítése. Az eszménynek az a rendeltetése, hogy lassanként átkerüljön életünkbe. Hogy hol tartunk lelki fejlődésünkben, és egyáltalán haladunk-e, és jó irányban haladunk-e, azt

⁵ Az *Italic* betűtípusú rész szerkesztői magyarázó bejegyzés.

legegyszerűbben életünknek az eszménnyel való gyakori összehasonlítása útján mérhetjük le.

- A dolgok mögé látás. A dolgok felszíne mögött meg kell látnunk a lényegét, sőt mi több, a jelentések és jelenségek, a „phenomenon” révén ki kell tapintanunk azt, amit jelentenek, s ami rendszerint „közvetlenül” elmondhatatlan. A dolgok itt kapják meg transzcendens veretüket.
- Engedni egymásra hatni a dolgokat: asszociációk. A fellazult és felgerjedt lélek „másállapotban” van. De erre a „begyulladás hőmérsékletre” - miként az atomreaktornak is - el kell jutni. S ha eljutottunk, akkor a lélek titokzatos vegyi konyhájában soha nem sejtett kapcsolatok jönnek létre. Jobb szó híján „aszszociációnak” nevezzük a dolgoknak eme termékeny kapcsolatát, mely világosságot gyújt, láttat és színez, plasztikussá domborít, belehelyezi témánkat a dolgok összefüggésébe, tehát sztereo-hatása mellett a szintézist is szolgálja.

4. Kapcsolatfelvétel az Úrral

- Kopogtatni az Úr ajtaján. Ez is elég elhanyagolt történése az aktív magánynak. A harmadik szint mélyrétegében egyedül vagyunk önmagunkkal, gyötrő kínjainkkal, feszülő problémáinkkal. Ezeket az értelmi vagy erkölcsi jellegű kínokat, de még örömeinket is a „kopogtatás” emeli fel a puszta gondolkodás síkjáról az elmélkedés magasára. Monológból szólítgatás lesz, azaz tehetetlenségünk, elégtelenségünk megéléséből kopogtatás az Úr ajtaján. A zsoltárossal szólva: „Nyomorúságom mélységéből hozzád kiáltok, Uram!” Tőle várom már önmagam igazi megismerését, aztán az erőt, biztatást, lendületet.
- Beleszeretni az Egyetlenbe. Sokan panaszkodnak, hogy nincs igazi hitük. Pedig szeretetük nincsen. Egyszerűen nem szeretik az Istent. Olyanok, mint a rossz házastársak, akik kiábrándultak egymásból, mielőtt még valójában megismerték volna egymást. Tartósan kitarítani valaki mellett csak szerelemmel lehet. Az egyre mélyebben és helyesebben megismert Istenbe beleszerelmesedni csak az aktív magányban lehet. Csak ez a szerelem képes Istent életünkben állandóan jelenlévővé tenni.
- Önmagunkat szemlélni Istenben. Az önismeretnek leghatékonyabb módja ez. Az aktív csend legbelső szentélyében, az Isten és lélek egymásra talált bizalmas kettésében, már lehet az Isten, a szeretett Személy tekintetével nézni önmagunkat. Olyan ez, mint mikor a színész és rendező együtt nézik végig a közösen forgatott filmet. Kooproduktív kiértékelés ez.
- Megrendülés – áhítat. Az élet taposó-malmában lelkünk elkérgesedik, megkeményedik. Elveszti rugalmasságát, fogékonyságát a finomabb érintések irányába. Lassan már közönyösen vesszük tudomásul a nagyszerű dolgokat is. Már nem tudunk csodálkozni, megrendülni. A megrendülés bizonyos mozgás, „motus”, amely a szó nem köznapri értelmében jelent

fogékonyságot, érzékenységet, könnyen kilendülést, mint az érzékeny műszer mutatója. Csak a durva hatásokat kiszűrve állíthatjuk át lelkünket erre – az igen érzékeny - megrendülni kész tevékenységre, különben a dübörgő hatások tönkretennék.

- Prohászka áhítatnak nevezi, és így ír róla: „Aki lelkéből akar élni, annak koncentrált, s elmélyedő embernek kell lennie. Ezt az elmélyedést és kapcsolatba lépést a bennünk pihenő, a felébresztett szellemi világgal nevezem áhítatnak. Áhítat nekem az, mikor önmagamban, s önmagamnál, s nem magamon kívül vagyok, amikor szellemi benyomásokat s megérzéseket veszek úgy a csillagos égtől, a zúgó erdőtől, mint lelkem nyiladozásából és megérzéseiből; amikor tisztulok, buzdulok és nemesbülök tőlük. Ilyenkor tárul föl bennem az, amit magamon kívül hiába keresek: a tulajdonképpeni, a naivul s ugyanakkor ideálisan emberi”.
- Ezt a megrendült áhítatot nagyban segít előidézni a zene is.
- Odaadás. Csak az odaadott élet a teljes élet. Az Istennek odaadott élet a legteljesebb élet. Ahhoz, hogy életemet a cselekedetek területén odaadhassam Istennek, előbb az aktív csendben kell kézbe vennem és átadnom egész éneket. Ha az Isten végtelen szeretete egyszer megdobogtatta szívemet, és én körülnézek, hogy mivel viszonzhatnám, rájövök arra, hogy magamon kívül semmim sincs, és akkor egyszerre ajánlgatni kezdem rozzant önmagam. Ilyeneket fogok a legegényibb színekben megfogalmazni és megélni: „Íme, itt jövök Istenem, hogy akaratomat megtegyem!” „Íme az Úr szolgálója, szolgálja, legyen életemben minden úgy, ahogy Te akard!”...
- Compassio. Ha egyszer tudom azt, hogy a szeretetet csak a kereszt elvállalása árán lehet élni, és tudom azt, hogy az, aki nekem a legkedvesebb, az vállalta, akkor bennem is megmozdul valami, hogy ne legyek közömbös Jézus szenvedése iránt. Hiszen azért vállalta, mert engem szeret. Ettől kevesebb szeretet is meghatna. Így most nem csupán együtt érezni akarok vele, hanem Tőle kérek erőt, hogy a szeretetért én is keserőség nélkül tudjam vállalni a keresztet.
- Találkozás a Szeretett Személy szempontjaival. Mi nem élhetünk úgy egymás mellett, mint két ismeretlen. Ha az Isten feltárta, kinyilatkoztatta magát, akkor nekem messzemenően meg kell ismernem „gondolkodásmódját”, át kell vennem a szempontjait. Anynyira át kell vennem a „stílusát”, hogy már az átlag esetekben külön megkérdezése nélkül is úgy járjak el, mint Ő tenné helyemben. Akit szeretünk, annak még a gondolatát is ellessük. Jézus nyilatkozataiból és tetteiből lassan ki kell építenem a mögötte álló Személy jellemrajzát és szándékvilágát.

5. Életük átprogramozása

- Lebírhatatlan vágy életünk megváltoztatására. Az Úr

szólítgatásai és a Vele való találkozások arra irányulnak, hogy végül is életünket gyökeresen megváltoztassuk, ráállítsuk az Ő útjára. Minél valódibb lesz iránta való szeretetünk, annál lebírhatatlanabb lesz a vágy, hogy életünkkel is felzárkózzunk megismert szempontjai mögé.

- Életünk konkrét átprogramozása. A lelkes elhatározások jó szándékából csak akkor lesznek valódi lépések a jézusi úton, ha megszerkesztjük életünk konkrét átprogramozását. Miután bemértük a lemaradásokat, kijelöltük a fejlődés és erőfeszítések fő irányait, akkor konkrét - időráfordítással is mérhető - tervet készítünk.
- Aggódás a mieinkért. Akik közel állnak hozzánk, akik ránk vannak bízva, azok sorsát meg kell beszélünk az Úrral. Mit tehetünk, és mit teszünk értük? Mi az, ami már kívül esik hatókörünkön, s ott már csak az ima által fejezhetjük ki szeretetünket?
- Kitekintés a jövőbe. Az ember távlati terveket készít, hosszú lejáratú programokat valósít, mert az Isten Országának építése távlati terv nélkül nem valósítható meg. Az ember a jövőre vonatkozó terveit a múlt tapasztalatai alapján korrigálja. Képzeletét is mozgósítja, képeket vetít a jövőbe, modellt szerkeszt, amely irányt mutathat a fejlődésben.
- A feltöltöttség maximuma: az extázis. A lélek az aktív magányban így vagy úgy, de Istennel töltkezik. E töltkezés kétirányú „erőfeszítés” eredménye: az egyik az ember lehető legteljesebb megnyílása Isten felé, a másik: a „megkötözött” Isten felszabadítása, hogy „behatolhasson” a lélekbe, hogy azt maximálisan feltöltse, boldoggá tegye.
- Csak, mint lehetőséget említem meg: a megtisztult lélek, aki mindent megtesz, hogy odaadja magát Istennek, átélheti az Istennel való találkozás olyan boldogságát, annak olyan extatikus hőfokát, amelynek leírására nincs emberi szó, mégis az aktív magány történései - bár kivételesnek minősített történései - közé tartozik.

6. Az aktív magány következményei

Két szóval is elmondhatom: **boldogság és boldogítás**. A részletezés mégis többet mond:

- Eligazodás. Életünk káoszában, avagy csak homályában, felragyog a Sarkesillag, a fix pont, amelynek alapján már eligazodhatunk. Felismerjük, mit kell tennünk. Nagy értékek, bevilágítások, új szempontok, látászögek felbukkanása kísérheti ezt. Persze nem mindig.
- Megnyugvás. Még ha nem is változott meg élethelyzetünk, ha nem is tűnt el a fekélyt okozó góc, ha nem is tettünk tényleges lépéseket, mégis, már maga az eligazodás, a megoldás felbukkanása, a kibontakozás reális lehetősége megadja a viszonylagos megnyugvást. Az érzelem zaklatottsága elcsitul, és ha lelkes volt a csend, akkor csak annyiban türelmetlen, hogy cselekvésre buzdít.

- Céltudatos cselekvés. A célt az „eligazodás” címszó alatt megkaptuk. Eddigi egy helyben topogásunk, avagy céltalan kapkodásunk, bizonytalan tenni akarásunk azonnal értelmesen rendeződik a cél irányában. Már a cél felé irányítjuk cselekedeteinket.
- A lélek „áthatolása” a testen. Rabként kezelt szellemi részünk az aktív magányban „átrendezi”, „beszervezi” egész valónkat, hogy azon keresztül láthatóvá váljon, s így közölhető legyen másokkal. Csak az ilyen átrendezett, „át-asszimilált” testen keresztül lesz „látható” a lélek. Nagyon nagy eredménynek könyvelhetjük el az emberi szellem így kialakítható közölhetőségét.
- Az Isten lesz láthatóvá életünkön. A hegyről lejövő Mózes, a színeváltozás utáni Jézus arcán azonnal látható volt az Istennel való társalgás fénye. Az Istennel való találkozásban Isten vonásai átrajzolják szellemi arcunkat, a szellem pedig az előbbi pont alapján „át-süt” a testen: tehát az Istennel telített lélek lesz megtapasztalható életünkben. Nem csak fiziognómiánkon, hanem szavainkban, tetteinkben is Isten jelenik meg.
- Oldottak és vonzók leszünk. A legtöbb ember tele van görcsökkel, gátlásokkal. Ezek oldódnak fel az aktív magányban. Még pontosabban: az a tudat, hogy nagy kincsnek vagyunk a birtokában, hogy feltöltöttek vagyunk, szellemi adásra ösztönöz, és így indítást kapunk arra, hogy épp ez okból lépünk kapcsolatba az emberekkel. De ez a kapcsolatba lépés teszi még oldottabbá, gördülékenyebbé egyéniségünket. Vagyis az oldottságnak csak egyik felét kapjuk meg a magányban, a másik fele a tényleges emberi kapcsolatokban alakul ki.

A gátlással szemben az oldott ember a vonzó. Ha az illető ezt az oldottságot szellemi kincsek, és szeretet továbbítására használja, máris előttünk áll a vonzó krisztusi ember.

- Szavunk hatékony lesz. Minél mélyebb a csendünk, annál súlyosabbak a szavaink. Csak a lapos szóáradatra nem figyelnek oda az emberek. Mi szert tehetünk a remetek bölcsességére azok egyoldalúsága nélkül. Ettől hatékonyabb már csak az a szó lehet, amelyet életünkben is megvalósítottunk.
- Tisztultabb lélek. A tiszta lélek négyfajta világosságot jelent: a gondolatok (meggyőződés), a szavak és a tettek tisztaságát, és végül a gondolatoknak Istenhez, az Örök Világossághoz való igazítását. Őszinte ember az, akinek szavai meggyőződéssel, igaz ember az, akinek tettei szavaival, tiszta ember pedig az, akinél mindkettő megléte mellett meggyőződése Istennel van összhangban, harmóniában.

Mivel az aktív magány meggyőződésünknek Istennel való harmóniába hozása, érthető, hogy ennek nyomán az ember tisztává, áttetszővé válik. Hiszen rejtegetni csak hamis, valóságellenes önmagunkat szoktuk. Minél inkább elhatároljuk magunkat tisztulatlanságainktól, minél job-

ban „behatolunk az Istenbe”, annál inkább merjük megmutatni Istenben ténylegesülő valóságos voltunkat - és éppen ez a tisztaság.

- Másokat lelkesíteni tudás. Másokat lelkesíteni csak elragadtatott (Istentől fellelkesített) személy tud. Aki nek az aktív magány következményeként élményektől feszül a belseje, az könnyebben tud másokat is fellelkesíteni és a jézusi útra lendíteni.
- Harmónia. E szóval az aktív magány valamennyi következményét összefoglalom. Az értelem, érzelem és akarat dinamikus egysége ez. A háromatomos vegyület (H₂O) stabil összhangja, ritmusos működése. Az ide eljutott emberre mondhatjuk: Ilyennek gondolt el minket az Isten!

(folytatjuk)

DRYP

KERTI NAPLÓ HELYETT FEBRUÁRI ELKÉSETT GONDOLATOK

Ha most a házkörüli időszerű teendőket venném sorra, bizony vissza kellene lapoznom, mint az egyszerű plébánosnak az evangéliumban, mit is mondott tavalylilyentájt. Még éppen hogy ellapoztam Pál napját a naptárban – amikor az jutott eszembe, vajh ez a páfördulás az időjárás népi megfigyelésének fordulata, vagy a Taurusban nevelkedett s Gemaliel főrabbi iskolájában tanult nagyműveltségű Saul rabbi damaszkuszi úton megesett megvilágosodó változása.

Nem is próbálkoznék holmi dilettánsként olcsó megfajtésekre gubancolódni, hiszen szinte valamennyi keresztény egyház szent Pálként megvilágosodott rabbira hivatkozva hirdeti a szent leckéket Isten ígéiként. Tehát maradok a magam kaptafájánál, mit is mondanak a népek tán több ezer éves tapasztalatokra hagyatkozva a januári hosszabbodó nappalok reményében. Kezdjük azzal, hogy mit ír róla napjaink Néprajzi Lexikona. Azért jegyeztem meg, hogy *napjaink*, mert még a néphitet – a több ezer éves tapasztalatokból felhalmozott hagyományba öröklődő ösismeretet is – a regnáló birodalmak s vallások fogalmazták át ideológiai uralmuk célja szerint. Mert ki tudja milyen névnapokhoz kötve már január közepén (is) időjóslo napokat figyeltek a természettel együtt élő parasztok, pásztorok, amelyekből próbáltak felkészülni a tavaszi teendőkre – hosszan tart-e még a tél, vagy már enyhére vált. Lehet, már korábban is, mielőtt Saul leesett lováról. Tehát olvassuk: „Január havi gyakori csikorgó téli idő után 25-éhez kapcsolták a páfördulást, azaz az időjárás gyökeres megváltozását. Ebben az időszakban, ezen fordulatok rendszeresen jelentkeznek is. „Pálnak fordulása, fél tél elmúlása!” – sóhajtották ilyenkor már több bizakodással a tavaszra is gondolva, a kalendáriumot böngészve a régi öregek. Január 25-e – az öskeresztényeket üldöző Saulból lett Szent Pál apostol megtérésének az ünnepe – találóan

kapcsolódott össze a népi időjósállal. *Hogy tudniillik ezen a napon a tél is ellenkezőjébe fordul, és kifelé balagya jeget tör, vagy csinál. Se szeri, se száma az erre utaló hajdani jóvendöléseknek.*” Arra is érdemes figyelni, mennyire beágyazódott a negyven napos ciklus – legyen az böjt, vagy Medárd az esővel, hogy a többit már ne is említsem – itt egy másik példa az időjóslo megfigyelésekre: „Az időjárást is meg lehet jósolni e napon, mert Páfördulása időjóslo nap is. Laskón a hátralevő tél negyvenes napja, azaz, úgy vélik, még negyven napig olyan lesz az idő, mint most. Általános hiedelem szerint Páfördulásakor a tél ellenkezőre fordul, vagy jégtörő, vagy jégcsináló lesz. Ha az ember meglátja az árnyékát, hosszú télre kell számítani – tartják Baranyában, Szlavóniában és a bácskai Telecskán. Ha Pál napján szép az idő, akkor még annyi hideg napra lehet számítani, mint amennyi már eltelt az esztendőből.” Végül az állatok viselkedéséből is próbáltak következtetni a várható időjárás alakulására. Medvés megfigyelésre a megszokott február másodika előtt is sor kerülhetett, a türelmetlenebb gazdáknál. „Az állatok is jelzik az időt. Közismert a medve időjárás jelzése. Baranyában ezt így adják elő: „Ha Páfördülőkör a medve kijön a téli menedékeről, és meglátja, hogy süt a nap, akkor még visszamegy, mert még annyi hideg nap lesz, mint amennyi már elmúlt az esztendőből.” A bácskaiak részletesebb képet festenek. „Ha Pál fordulóján napos idő van, akkor kijön a medve a barlangjából, körülnéz, azután visszamegy, megigazítja a fekvőhelyét, újra visszafekszik, mert még hideg lesz.” Az ürge is időjós lehet. Ha kijön az odújából, jó idő lesz. A pásztorok még talán a földműveseknél is jobban igazodnak el a természet ellenséges jelei között. Balázs Mátyás oromhegyesi pásztor is kiváló megfigyelője a természetnek. Ő mondja, ha kisüt a nap Jóraforduló Pálkor, vagyis Páfördülőkör, akkor a tél második fele keményebb lesz, mint az első. Ha nem süt ki, gyengébb időjárásra van kilátás.” Annyit még hozzáfűznék az idézetekhez, hogy nem mindig január volt az év első hónapja. Nevét Janus isten után nyerte, akit a szerencsés kezdet, illetve a kapuk és átjárók isteneként is tiszteltek az ókori Rómában. Korábban a január és a február volt az év utolsó két hónapja, amit utólag adtak hozzá a római naptárhoz, mivel az ókori rómaiaknál ez a téli időszak eredetileg nem kapott hónapot. Akkor március volt az év első hónapja, csak később lett január a tizenegyedikből az év első hónapja. És már ebben az átcsorolt januárban találjuk meg Pál télfordító névnapját. Mert januárnak az ősi magyar neve a **Fergeteg hava jól kifejezte a téli tulajdonságait itt a Kárpát-medencében.** Visszakanyarodva a medvékhez, napjaink mackói felénk – ha lennének, mert csak egy eltévedt barangolt itt a nőgrádi dombok között, míg vissza nem fordult szlovák társaihoz csippec a bőre alatt – aligha láthatták árnyékukat ezen a langyos februári borult napon. Bátran elindulhatnának hát vértisztító medvehagymát keresni a tavaszi fel-frissüléshez. Mert ez a fokhagyma illatú erdei növény, roboráló tulajdonságának köszönhetően kapta a medve-